

29.04.2021

KUNTAVAALIT 2021

Joukko-osastoissa (vast.) tulee ennen 13.6.2021 pidettävää vaalipäivän äänestystä sekä ennen 26.5.2021 alkavaa ennakoäänestystä ryhtyä tässä käskyssä mainittuihin toimenpiteisiin. Vallitsevasta epidemiatilanteesta johtuen joukko-osastojen (vast.) tulee varmistaa, että äänestäminen mahdollistetaan turvallisesti. Joukko-osastoja pyydetään myös varautumaan vaalikäskyn liitteessä esitettyjen asioiden toimeenpanoon. Mahdollisesti tarkentuvaa ohjeistusta pyydetään seuraamaan joukko-osastoissa (vast.) ja ottamaan huomioon vaalijärjestelyissä. Vaalikäskyyn on lisätty epidemiatilanteesta johtuvia tarkennuksia.

Pääesikunnan koulutusosasto on antanut käskyn 26.3.2021 / AR4877, jossa hallintoyksiköitä käskettiin huomioimaan varusmiesten koulutusjaksojen suunnittelussa vaalijärjestelyjen edellyttämät toimenpiteet ennen vaalikäskyn julkaisua. Puolustushaaraesikuntien (alastensa joukko-osastojen osalta) sekä niiden hallintoyksiköiden, joissa palvelee varusmiehiä, tulee tarkastaa käskyn AR4877 mukaisesti käsketyt toimenpiteet 14.5.2021 mennessä. Pääesikunnan koulutusosasto on myös tarkentanut koronapandemiaa koskevia määräyksiä. Näitä käskyjä sekä muita Puolustusvoimien normeja epidemiatilannetta koskien tulee noudattaa vaalijärjestelyissä. Mahdollisuus äänioikeuden käyttöön tulee hallintoyksiköissä turvata tarvittaessa erityisjärjestelyin.

YLEISTÄ

Vuoden 2021 kuntavaalit toimitetaan sunnuntaina 13.6.2021 (laki vuoden 2021 kuntavaalien siirtämisestä 256/2021, 1 §). Kuntavaaleissa valitaan valtuutetut kuntien valtuustoihin. Ennakoäänestysaika Suomessa on 26.5.–8.6.2021. Ulkomailla ennakoäänestyksen ajanjakso on 2.–5.6.2021. Eräillä suomalaisilla aluksilla ennakoäänestysaika on 26.5. – 5.6.2021.

Kuntavaaleissa äänioikeutettu voi äänestää valintansa mukaan joko ennakkoon tai vaalipäivänä. Ennakkoon voi äänestää missä tahansa yleisessä ennakoäänestyspaikassa kotimaassa ja ulkomailla riippumatta siitä, missä kunnassa asuu. Vaali-

päivänä voi äänestää vain siinä äänestyspaikassa, joka on merkitty äänioikeutetulle saapuneeseen ilmoituskorttiin. Äänioikeutta ei saa käyttää asiamiehen välityksellä.

Kuntavaalien pääperiaatteista säädetään kuntalaissa (410/2015). Kuntavaalit toimitetaan välittöminä, salaisina ja suhteellisina. Kaikilla äänioikeutetuilla on yhtäläinen äänioikeus.

Äänioikeudesta kuntavaaleissa säädetään kuntalain 20 §:ssä. Äänioikeus kunnassa toimitettavissa kuntavaaleissa on Suomen taikka muun Euroopan unionin jäsenvaltion, Islannin tai Norjan kansalaisella, joka viimeistään vaalipäivänä täyttää 18 vuotta ja jonka kotikuntalaissa tarkoitettu kotikunta kyseinen kunta on väestötietojärjestelmässä olevien tietojen mukaan 51. päivänä ennen vaalipäivää päivän päättyessä. Äänioikeus kuntavaaleissa on myös muulla edellä säädetyt edellytykset täyttävällä ulkomaalaisella, jos hänellä mainittuna ajankohtana on ollut kotikunta Suomessa kahden vuoden ajan.

Äänioikeus kuntavaaleissa on lisäksi Euroopan unionin tai Suomessa toimivan kansainvälisen järjestön palveluksessa olevalla ja tällaisen henkilön perheenjäsenellä, joka viimeistään vaalipäivänä täyttää 18 vuotta, ja jolla on asuinpaikka kyseisessä kunnassa väestötietojärjestelmässä olevien tietojen mukaan 51. päivänä ennen vaalipäivää päivän päättyessä, jos:

1) hänen tietonsa on hänen pyynnöstään talletettu väestötietojärjestelmään väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetussa laissa säädettyllä tavalla;

2) hän on kirjallisesti ilmoittanut maistraatille viimeistään 52. päivänä ennen vaalipäivää ennen kello 16:ta haluavansa käyttää äänioikeuttaan kuntavaaleissa tai ei ole kirjallisesti peruuttanut aikaisempaa ilmoitustaan.

ENNAKKOÄÄNESTYS

Ennakoäänestys tapahtuu joko yleisissä tai erityisissä ennakoäänestyspaikoissa taikka tietyin edellytyksin kotona. Kotimaassa yleisiä ennakoäänestyspaikkoja ovat kunnan määräämät virastot, postikonttorit ja muut paikat. Ulkomailla olevat Suomen edustustot ja niiden toimipaikat ovat myös yleisiä ennakoäänestyspaikkoja.

Erityisiä ennakoäänestyspaikkoja ovat kotimaassa sairaalat, ympärivuorokautista hoitoa antavat ja muut kunnan hallituksen päätöksellä määrätyt sosiaalihuollon toimintayksiköt sekä rangaistuslaitokset.

Henkilö, jonka kyky liikkua ja toimia on siinä määrin rajoittunut, ettei hän pääse kotimaan ennakoäänestyspaikkaan tai vaalipäivänä äänestyspaikkaan ilman kohtuuttomia vaikeuksia, saa äänestää ennakkoon kotonaan siten, että hänen luokseen

saapuu vaalitoimitsija ottamaan äänestyksen vastaan. Äänestäjän on ilmoitettava halustaan äänestää kotonaan oman kuntansa keskusvaalilautakunnalle. Ilmoittautuminen kotiaänestykseen on tehtävä keskusvaalilautakunnalle kirjallisesti tai puhelimitse viimeistään tiistaina 1.6.2021 klo 16. Kotiaänestyksessä tulee äänestäjän lisäksi olla läsnä äänestäjän valitsema tai hyväksymä 18 vuotta täyttänyt henkilö. Tämä henkilö ei voi olla vaaleissa ehdokkaana oleva.

Ennakoäänestysajanjaksot

Kuntavaalien ennakoäänestys toimitetaan kotimaassa 26.5. - 8.6.2021.

Ennakoäänestysaika on ulkomailla 2. - 5.6.2021.

Erällä suomalaisilla aluksilla ennakoäänestysaika on 26.5. – 5.6.2021.

Ennakoäänestyksen päivittäinen aika

Kotimaan yleinen äänestyspaikka on avoinna äänestämistä varten niinä ennakoäänestysajanjaksoon sattuvina päivinä, jotka kunnanhallitus on määrännyt.

Kotimaan yleinen äänestyspaikka voidaan avata äänestystä varten aikaisintaan arkipäivänä kello 8 sekä lauantaina ja sunnuntaina kello 9. Vastaavasti ennakoäänestyspaikka täytyy sulkea arkisin viimeistään kello 20 sekä lauantaina ja sunnuntaina kello 18. Kunnanhallitus määrää kullekin kotimaan ennakoäänestyspaikalle päivittaisen aukioloajan.

Yleisten ennakoäänestyspaikkojen aukiolopäivät ja -ajat ovat nähtävissä oikeusministeriön vaalisivuilla (<http://tulospalvelu.vaalit.fi>). Ennakoäänestyspaikoissa saa äänestää kuka tahansa äänioikeutettu. Äänestäjällä, joka on tullut ennakoäänestyspaikalle ennen sen sulkemisaikaa, saa käyttää äänioikeuttaan sulkemisajan jälkeenkin.

ENNAKKOÄÄNESTYS LAITOKSISSA

Laitoksissa (esimerkiksi sairaala) toimitettavan ennakoäänestyksen järjestämistä huolehtii kunnanhallituksen asettama vaalitoimikunta.

Ennakoäänestyspaikoiksi määrätyissä laitoksissa saavat äänestää vain niissä hoidettavina olevat tai niihin otetut henkilöt. Näin ollen esimerkiksi sairaalan poliklinikalla hoitoa saamassa käyvällä henkilöllä tai sairaalan henkilökunnalla ei ole oikeutta äänestää sairaalassa.

Ennakoäänestys toimitetaan laitoksessa vähintään yhtenä ja enintään neljänä päivänä ennakoäänestysaikana vaalitoimikunnan päätöksen mukaisesti (laki vuoden 2021 kuntavaalien siirtämisestä 2.2 §). Äänestäjällä, joka on tullut ennakoäänestykselle määrättyä aikana ennakoäänestyspaikkaan, mutta ei ole ehtinyt äänestää sinä aikana, on oikeus äänestää sanotun ajan jälkeenkin eikä toimitusta saa keskeyttää ennen kuin jokainen määräaikana saapunut on saanut käyttää äänioikeuttaan.

Ellei varuskuntien terveysasemilla ympärivuorokautisessa hoidossa oleville henkilöille voida järjestää kuljetusta lähimpään ennakoäänestyspaikkaan esimerkiksi koronaturvallisuutta vaarantamatta, tulee varuskuntien terveysasemien tarvittaessa ottaa yhteyttä kunnan vaalitoimikuntaan ennakoäänestysmahdollisuuden järjestämiseksi terveysasemalla hoidettavina oleville henkilöille.

ENNAKKOÄÄNESTYS ULKOMAILLA

Ulkomailla ennakoäänestys toimitetaan 2. - 5.6.2021. Ennakoäänestyspaikoiksi määrätyissä Suomen edustustoissa ja edustustojen toimipaikoissa saa äänestää kuka tahansa äänioikeutettu. Suomen edustustojen ja toimipaikkojen osoitteet, äänestyspäivät ja tarkemmat päivittäiset aukioloajat kussakin edustustossa löytyvät internetistä oikeusministeriön vaalisivuilla (<http://tulospalvelu.vaalit.fi>) olevasta luettelosta.

Kriisinhallintaoperaatioissa, joissa järjestetään ennakoäänestys, tulee huolehtia vaalijärjestelyjen toteuttamisesta yhteistyössä Ulkomministeriön yhteyshenkilön (Karita Tammi-Kortelainen, puh +358 295351060, (karita.tammi-kortelainen@formin.fi) kanssa. Kriisinhallintahenkilöstöön kuuluvat vaalitoimitsijat toimivat suostumuksensa mukaisesti siten kuin eduskunnan apulaisoikeusasiamies on linjannut päätöksessään 28.3.2008, dnro 3733/4/05.

Jos kriisinhallintaoperaatiossa ei ole omaa ennakoäänestyspaikkaa, siellä palvelevan henkilöstön palvelustehtävät on järjestettävä siten, että jokaisella on mahdollisuus käydä vapaa-aikanaan äänestämässä asetuksella säädetyssä Suomen edustustossa ulkomailla tai asetuksella säädetyssä ennakoäänestyspaikassa Suomessa taikka äänestää varsinaisena vaalipäivänä Suomessa.

Muualla kuin kriisinhallintaoperaatiossa palvelevan henkilöstön (henkilökunta ja asevelvolliset) palvelustehtävät on järjestettävä siten, että jokaisella on mahdollisuus käydä vapaa-aikanaan äänestämässä asetuksella säädetyssä Suomen edustustossa ulkomailla tai asetuksella säädetyssä ennakoäänestyspaikassa Suomessa taikka äänestää varsinaisena vaalipäivänä Suomessa.

ENNAKKOÄÄNESTYS ULKOMAILLA OLEVISSA LAIVOISSA

Ennakoäänestys on järjestettävä laivassa, joka

- on ulkomailla koko sen ajan, jolloin Suomessa järjestetään ennakoäänestys (eli 26.5. - 8.6.2021) tai

- kulkee Suomen ja ulkomaiden välillä, mutta on Suomessa satamassa, jolloin yleiset ennakoäänestyspaikat ovat kiinni, eikä laivan henkilökunnalla ole siis mahdollisuutta muutoin käyttää äänioikeuttaan.

Ennakoäänestyksen järjestämisestä suomalaisessa laivassa huolehtii vaalitoimitsija. Vaalitoimisijana toimii laivassa sen päällikkö tai hänen määräämänsä laivassa palveleva.

Merivoimat kääsee tarvittaessa erikseen ulkomailla olevissa laivoissa toimitettavasta ennakoäänestyksestä.

TOIMENPITEET, TIEDOTTAMINEN JA LOMAJÄRJESTELYT

Joukko-osastoissa (vast.) tulee tiedottaa sekä henkilökunnalle että varusmiehille sopivalla tavalla, esimerkiksi oppitunnilla taikka perusyksikön päällikön käskynjaossa tai puhuttelussa, ennakoäänestysmahdollisuudesta ja -menettelystä. Lisäksi tämä asiakirja tulee kiinnittää perusyksikön (vast.) ilmoitustaululle. Tiedottamisen yhteydessä tulee ilmoittaa lähin tai lähimmät ennakoäänestyspaikat, niiden aukioloajat sekä toimintaohjeet siitä, miten äänestäminen toteutetaan turvallisesti vallitsevassa epidemiatilanteessa. Lisäksi tulee mainita se, että äänestäjän on äänestystilaisuudessa esitettävä henkilöllisyystodistus tai muu luotettava selvitys henkilöllisyydestään (passi, ajokortti, henkilökortti tai kuvallinen Kelakortti). Varusmieskortti ei ole riittävä selvitys henkilöllisyydestä.

Vallitsevasta epidemiatilanteesta johtuvissa koulutuksen poikkeusjärjestelyissä tulee varmistaa jokaisen varusmiehen osalta äänestysmahdollisuuden toteutuminen. Äänestysmahdollisuus toteutetaan Pääesikunnan koulutusosaston käskyn AR4877 mukaan osastoittain seuraavasti:

- VMP-jaksolla ennakoäänestyksen aikana (varsinaisena vaalipäivänä palveluksessa)
- VMP-jaksolla varsinaisena vaalipäivänä (ennakoäänestyksen aikana palveluksessa)
- Hallintoyksikön järjestelyin palveluksen aikainen äänestysmahdollisuus, mikäli varusmies on palveluksessa varsinaisena vaali-

päivänä sekä ennakoäänestyksen aikana. Tähän osastoon kuuluville varusmiehille tulee hallintoyksiköittäin järjestää tosiasiallinen mahdollisuus käyttää äänioikeuttaan. Käytännössä tämä voi olla järjestetty kuljetus ja turvallinen mahdollisuus äänestää varuskunnan läheisyydessä olevalla yleisellä ennakoäänestyspaikalla. Tähän osastoon kuuluvien viikko-ohjelmissa merkintä on: *"H.JÄRJESTELYT - mahdollisuus ennakoäänestykseen kunta-vaaleissa"*. Kyseiselle ajankohdalle ei tule järjestää muuta ohjelmaa niille, jotka eivät halua äänestys-oikeuttaan käyttää. Ajankohtia voi olla useampi (äänestys mahdollisimman pienissä ryhmissä).

- Lisäksi on varauduttava erityisjärjestelyihin yksittäistapauksissa, joissa äänestäminen ei mahdollistu oman osaston aikataulun mukaisesti (esim. henkilö on hoidettavana terveysaseman vuodeosastolla yms).

Hallintoyksiköissä tulee suunnitella ja tiedottaa hyvissä ajoin etukäteen, miten varusmiehet voivat käyttää äänioikeuttaan (mihin yllä kuvatuista osastoista he kuuluvat). Puolustusvoimien normeja epidemiatilannetta koskien tulee noudattaa vaalijärjestelyissä. Myöskään osastojakoa ei saa rikkoa äänestysjärjestelyissä.

Edelleen tulee hyvissä ajoin ilmoittaa se, että varusmiehille ei ennakoäänestysmahdollisuuden vuoksi tarvitse myöntää varsinaisena vaalipäivänä 13.6.2021 henkilökohtaista lomaa (HL-loma), henkilökohtaista syylomaa (HSL-loma) eikä vapaata äänestämistä varten, paitsi silloin, kun asianosaisella ei hänestä itsestään riippumattomista syistä ole ollut mahdollisuutta osallistua ennakoäänestykseen (esim. karanteeni). Varusmiehiä on kehotettava käyttämään ennakoäänestysmahdollisuutta hyväkseen vapaalla ollessaan. Tilaisuus äänestämiseen tulee järjestää joko ennakkoon tai varsinaisena vaalipäivänä myös niille äänioikeutetuille, jotka kärsivät poistumiskieltoa. Edelleen kaikille tulee huomauttaa siitä, että äänestämiseen ei ole velvollisuutta.

Niissä tapauksissa, joissa äänestäminen ei jostain syystä mahdollistu varusmiehen oman osaston aikataulun mukaisesti (esim. varusmies on hoidettavana terveysaseman vuodeosastolla tai karanteenissa), tulee varuskunnan terveysaseman tai hallintoyksikön huolehtia erityisjärjestelyistä äänestysmahdollisuuden takaamiseksi. Hallintoyksikössä tulee kiinnittää huomiota em. erityisjärjestelyjen tarpeeseen yksittäisten varusmiesten osalta ja myös varusmiehiä tulee rohkaista tuomaan asia itse hyvissä ajoin esille.

Hengitystieoireisia ja karanteenissa olevia äänestäjiä varten on suunniteltu erityistoimenpiteitä äänestyksen mahdollistamiseksi. Toimenpiteet riippuvat siitä, sairastuuko ennakoäänestysaikana vai vaalipäivänä. Toimenpiteet voivat vaihdella myös kunnittain. Joukko-osastoja (vast.) pyydetään seuraamaan kuntien vaaliviestintää.

Erityisjärjestelyjä on käytettävä, jos näyttäisi siltä, että äänestäminen ei olisi mahdollista edellä tarkoitettuina päivinä. Esimerkiksi poistumiskieltoon määrätyille voidaan järjestää kuljetus ennakkoäänestyspaikkaan. Jos taas kuljetusta ei voida järjestää varusmiehelle, joka on ympärivuorokautisesti hoidettavana varuskunnan terveysasemalla, joukko-osasto (vast.) ottaa yhteyttä kunnan vaalitoimikuntaan äänestysmahdollisuuden järjestämiseksi.

Varsinaisen vaalipäivän 13.6.2021 kertausharjoituksiin kutsuttaville reserviläisille tulee asianomaisen aluetoimiston (tai erikseen niin sovittaessa perustavan joukko-osaston) tiedottaa ennakkoäänestysmahdollisuuden käyttämisen tarpeellisuudesta, jos heihin ollaan yhteydessä ennen kertausharjoituksen alkua. Samalla tulee ilmoittaa siitä, että itse kertausharjoituksen aikana ei järjestetä mahdollisuutta äänestämiseen. Tällainen mahdollisuus voidaan järjestää vain poikkeustapauksissa.

Edellä käskettyihin toimenpiteisiin tulee ryhtyä. Vaalikäskeyn liitteenä esitetään toimenpiteet, joihin tulee varautua sen varalta, että vaalilain muutos (HE 60/2021) hyväksytään.

MUUTA

Oikeusministeriön vaalisivuilla (www.vaalit.fi) on myös muuta yleistietoa vaaleista, ohjeita äänestämisestä ja vaaliviranomaisten yhteystietoja. Sivuilta löytyy mm. vaalipalvelunumero äänestäjille sekä WhatsApp-viestipalvelun yhteystiedot, joista voi kysyä vaaleihin ja äänestämiseen liittyvistä asioista. Verkkosivut ovat luettavissa suomen-, ruotsin- ja englanninkielellä.

Oikeusministeriön sivulta löytyy myös ohjeita turvalliseen äänestämiseen kuntavaaleissa 2021.

Pääesikunnan päällikkö
Kenraaliluutnantti

Eero Pyötsiä

Apulaisosastopäällikkö
Varatuomari

Christel Hägglund

Tämä asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu.

LIITTEET

Liite vaalikäskeyyn

JAKELU

Pv joukko-osastot

Pääesikunta
Oikeudellinen osasto
HELSINKI

Käsky

8 (8)
AR2711

PE osastot
MPKK
SOTLK
Pv sotilaslakimiehet suppea
Rajavartiolaitos
Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia
Puolustusministeriö
Ulkoministeriö
Oikeusministeriö

TIEDOKSI